

Zbornik sudske prakse

MIŠLJENJE NEZAVISNOG ODVJETNIKA
HENRIKA SAUGMANDSGAARDA ØEA
od 22. veljače 2018.¹

Predmet C-632/16

**Dyson Ltd,
Dyson BV
protiv
BSH Home Appliances NV**

(zahtjev za prethodnu odluku koji je uputio rechtbank van koophandel te Antwerpen (Trgovački sud u Antwerpenu, Belgija))

„Zahtjev za prethodnu odluku – Direktiva 2010/30/EU – Delegirana uredba (EU) br. 665/2013 – Prodaja usisavača – Oznaka energetske učinkovitosti – Navođenje uvjeta u kojima su provedeni testovi za razvrstavanje usisavača u razred energetske učinkovitosti – Zabrana izmjene izgleda ili sadržaja oznake energetske učinkovitosti – Zabrana upotrebe dodatnih oznaka na kojima se ponavljaju ili pojašnjavaju informacije sadržane na oznaci energetske učinkovitosti – Direktiva 2005/29/EZ – Nepoštena poslovna praksa – Zaštita potrošača – Članak 2. točka (d) – Pojam poslovne prakse – Upotreba oznake energetske učinkovitosti – Članak 3. stavak 4. – Pravila Unije o specifičnim aspektima nepoštena poslovne prakse – Pojam proturječja – Postojanje – Neprimjenjivost direktive – Članak 7. – Zavaravajuće izostavljanje – Bitne informacije – Nepostojanje – Informacija čije priopćavanje nije propisano Uredbom br. 665/2013”

I. Uvod

1. Odlukom od 6. srpnja 2016., koju je Sud zaprimio 7. prosinca 2016., rechtbank van koophandel te Antwerpen (Trgovački sud u Antwerpenu, Belgija) uputio je Sudu zahtjev za prethodnu odluku o tumačenju članka 7. Direktive 2005/29/EZ² i Delegirane uredbe (EU) br. 665/2013³.

2. Taj je zahtjev podnesen u okviru spora između društava Dyson Ltd i Dyson BV (u daljnjem tekstu zajedno: Dyson), s jedne strane, i društva BSH Home Appliances NV (u daljnjem tekstu: BSH), s druge strane, u pogledu više oznaka o potrošnji energije usisavača koje BSH stavlja na tržište pod žigovima Siemens i Bosch, uključujući oznaku energetske učinkovitosti čija je upotreba propisana Uredbom br. 665/2013 (u daljnjem tekstu: oznaka energetske učinkovitosti). Dyson smatra da je nepoštena

¹ Jezik postupka: francuski

² Direktiva Europskog parlamenta i Vijeća od 11. svibnja 2005. o nepoštenoj poslovnoj praksi poslovnog subjekta u odnosu prema potrošaču na unutarnjem tržištu i o izmjeni Direktive Vijeća 84/450/EEZ, direktiva 97/7/EZ, 98/27/EZ i 2002/65/EZ Europskog parlamenta i Vijeća, kao i Uredbe (EZ) br. 2006/2004 Europskog parlamenta i Vijeća (SL 2005., L 149, str. 22. i ispravak SL 2016., L 332, str. 25.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 15., svezak 8., str. 101.)

³ Uredba Komisije od 3. svibnja 2013. o dopuni Direktive 2010/30/EU Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu označavanja energetske učinkovitosti usisavača (SL 2013., L 192, str. 1. i ispravak SL 2017., L 59, str. 40.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 12., svezak 5., str. 307.)

poslovna praksa, u smislu Direktive 2005/29, to što je BSH upotrijebio te oznake a da nije pojasnio da one odražavaju rezultate testova provedenih s praznom vrećicom za usisavač. Osim toga, sud koji je uputio zahtjev pita se je li u skladu s tom uredbom to što je BSH upotrijebio oznake na kojima se ponavljaju informacije sadržane na oznaci energetske učinkovitosti.

3. Predlažem Sudu da na ta pitanja odgovori na način da se Uredbom br. 665/2013 obvezuje dobavljače i distributere da upotrebljavaju *isključivo* oznaku energetske učinkovitosti, i to bez mijenjanja njezina sadržaja ili izgleda. Taj pristup, prema mojem mišljenju, proizlazi iz potrebe da se očuva cilj standardiziranja informacija koje se pružaju krajnjim korisnicima o potrošnji energije kako bi mogli lakše usporediti predmetne proizvode, kako je uspostavljen odredbama Direktive 2010/30/EU⁴ i te uredbe.

4. Uzimajući u obzir tumačenje te uredbe koje predlažem, smatram da članak 3. stavak 4. Direktive 2005/29 treba tumačiti na način da se ta direktiva ne primjenjuje u okolnostima u glavnom postupku jer predmetni trgovci nemaju manevarski prostor pri upotrebi oznake energetske učinkovitosti i dodatnih oznaka na kojima se ponavljaju ili pojašnjavaju informacije sadržane na prvonavedenoj oznaci.

II. Pravni okvir

A. Pravo Unije

1. Direktiva 2005/29

5. Uvodnom izjavom 10. Direktive 2005/29 određuje se:

„Potrebno je osigurati da odnos između ove Direktive i postojećeg prava [Unije] bude koherentan, posebno kada se detaljne odredbe o nepoštenoj poslovnoj praksi primjenjuju na specifične sektore. [...] U skladu s tim ova se Direktiva primjenjuje jedino ako ne postoje specifične odredbe prava [Unije] koje uređuju određene aspekte nepoštena poslovne prakse, kao što su obveze informiranja i pravila o načinu na koji se informacija predstavlja potrošaču. Direktiva osigurava zaštitu potrošača kada ne postoji specifično sektorsko zakonodavstvo na razini [Unije] i sprečava da trgovci stvore pogrešni dojam o prirodi proizvoda. To je posebno važno za složene proizvode s visokom razinom rizika za potrošače, kao što su određeni proizvodi financijskih usluga. Posljedično, ova Direktiva nadopunjuje pravnu stečevinu [Unije] koja se primjenjuje na poslovnu praksu štetnu za gospodarske interese potrošača.”

6. Članak 2. točka (d) te direktive sadržava sljedeću definiciju pojma „poslovna praksa”: „svaka radnja, izostavljanje, tijek postupanja ili zastupanja, tržišno komuniciranje uključujući oglašavanje i stavljanje proizvoda na tržište koje izvrši trgovac, a u izravnoj je vezi s promocijom, prodajom ili dobavljanjem proizvoda potrošačima”.

7. Pod naslovom „Područje primjene”, člankom 3. stavkom 4. navedene direktive određuje se:

„U slučaju proturječja između odredaba ove Direktive i drugih pravila [Unije] o specifičnim aspektima nepoštena poslovne prakse, pravila Zajednice imaju prednost i primjenjuju se na te specifičnosti.”

⁴ Direktiva Europskog parlamenta i Vijeća od 19. svibnja 2010. o označavanju potrošnje energije i ostalih resursa proizvoda povezanih s energijom uz pomoć oznaka i standardiziranih informacija o proizvodu (SL 2010., L 153, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 13., svezak 50., str. 101.). Ta je direktiva stavljena izvan snage Uredbom (EU) 2017/1369 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2017. o utvrđivanju okvira za označavanje energetske učinkovitosti i o stavljanju izvan snage Direktive 2010/30/EU (SL 2017., L 198, str. 1.) s učinkom od 1. kolovoza 2017., u skladu s člankom 20. potonje uredbe.

8. Člankom 7. Direktive 2005/29, naslovljenim „Zavaravajuća izostavljanja”, predviđa se:

„1. Poslovna praksa smatra se zavaravajućom ako se u danom činjeničnom okviru, uzimajući u obzir sva njezina obilježja i okolnosti i ograničenja sredstava priopćavanja, izostave bitne informacije potrebne prosječnom potrošaču da bi u danim okolnostima donio informiranu odluku o poslu te na taj način prosječnog potrošača navodi ili je vjerojatno da će ga se navesti na donošenje odluke o poslu koju inače ne bi donio.

2. Također se smatra zavaravajućim slučaj u kojem, uzimajući u obzir pitanja opisana u stavku 1., trgovac skriva ili na nejasan, nerazumljiv, dvosmislen ili nepravodoban način pruža bitne informacije navedene u tom stavku odnosno ne naznači poslovnu namjeru poslovne prakse ako ona već nije očita iz konteksta, te ako u bilo kojem od tih slučajeva to prosječnog potrošača navodi ili je vjerojatno da će ga navesti na donošenje odluke o poslu koju inače ne bi donio.

[...]

5. Zahtjevi u pogledu informiranja utvrđeni pravom [Unije] u području tržišnog komuniciranja, uključujući oglašavanje ili stavljanje proizvoda na tržište, čiji je netaksativni popis sadržan u Prilogu II., smatraju se bitnima.”

2. Direktiva 2010/30

9. Uvodne izjave 5. i 8. Direktive 2010/30 glase:

„(5) Pružanjem točnih, relevantnih i usporedivih informacija o specifičnoj potrošnji energije proizvoda povezanih s energijom, krajnje korisnike treba usmjeriti da biraju one proizvode koji tijekom uporabe troše manje ili posredno rezultiraju manjom potrošnjom energije i drugih resursa i time potaknuti proizvođače na poduzimanje mjera za smanjivanje potrošnje energije i drugih resursa proizvoda koje proizvode. Time isto tako neizravno treba potaknuti učinkovitu uporabu tih proizvoda koja bi pridonijela ostvarivanju cilja energetske učinkovitosti EU-a od 20%. Bez tih informacija, samim djelovanjem tržišnih sila, neće doći do promicanja racionalne uporabe energije i ostalih bitnih resursa kod takvih proizvoda.

(8) Obaviještenost ima ključnu ulogu u djelovanju tržišnih sila pa je stoga nužno uvesti jednoobraznu oznaku za sve proizvode istog tipa, kojom se potencijalnim kupcima daju dodatne standardizirane informacije o troškovima koji se uz te proizvode vežu u smislu energije i potrošnje ostalih bitnih resursa i poduzeti mjere kojima bi se osiguralo da te informacije dobiju i oni potencijalni krajnji korisnici koji izloženi proizvod ne vide pa nisu u mogućnosti vidjeti oznaku. Kako bi bila učinkovita i uspješna, oznaka treba biti lako prepoznatljiva krajnjim korisnicima, jednostavna i sažeta. U tu svrhu postojeće oznake treba zadržati kao osnovu za obavješćivanje krajnjih kupaca o energetske učinkovitosti proizvoda. Potrošnju energije proizvoda i druge podatke o proizvodima treba mjeriti u skladu s usklađenim normama i metodama.”

10. Pod naslovom „Područje primjene”, člankom 1. stavkom 1. te direktive određuje se:

„Ovom se Direktivom uspostavlja okvir za usklađivanje nacionalnih mjera o informacijama za krajnje korisnike, posebno na oznakama i u standardiziranim informacijama o proizvodu, o potrošnji energije i, ako je to relevantno, ostalih bitnih resursa tijekom uporabe, te o dodatnim informacijama o proizvodima povezanih s energijom, čime se krajnjim korisnicima omogućuje da izaberu učinkovitije proizvode.”

11. Pod naslovom „Odgovornosti država članica”, člankom 3. stavkom 1. iste direktive određuje se:

„Države članice osiguravaju da:

- (a) svi dobavljači i distributeri s poslovnim nastanom na njihovom državnom području ispunjavaju obveze utvrđene u člancima 5. i 6.;
- (b) s obzirom na proizvode obuhvaćene ovom Direktivom, izlaganje drugih oznaka, znakova, simbola ili natpisa koji ne zadovoljavaju zahtjeve ove Direktive i relevantnih delegiranih akata bude zabranjeno ako bi njihovo prikazivanje krajnje korisnike moglo obmanuti ili zbuniti u pogledu potrošnje energije ili, ako je to relevantno, drugih bitnih resursa tijekom uporabe;

[...]”.

12. Člankom 4. Direktive 2010/30, naslovljenim „Zahtjevi u pogledu informacija”, predviđa se:

„Države članice osiguravaju da:

- (a) se informacije koje se odnose na potrošnju električne energije, drugih oblika energije i prema potrebi drugih bitnih resursa tijekom uporabe kao i dodatne informacije, u skladu s delegiranim aktima donesenim prema ovoj Direktivi, stavljaju na znanje krajnjim korisnicima u informacijskom listu i na oznaci proizvoda koji se nudi za prodaju, u najam, najam s pravom kupnje ili se izravno ili neizravno izlaže krajnjim korisnicima bilo kojim sredstvom prodaje na daljinu, uključujući i internet;

[...]”

13. Člankom 10. Direktive 2010/30 Europskoj komisiji se dodjeljuje ovlast za donošenje delegiranih akata u svrhu utvrđivanja pojedinosti koje se odnose na oznaku i informacijski list za svaki tip proizvoda.

3. Uredba br. 665/2013

14. Uredbom br. 665/2013, koja je među ostalim donesena na temelju članka 10. i 11. Direktive 2010/30, utvrđuje se jednoobrazni izgled i sadržaj oznaka energetske učinkovitosti za usisavače, u skladu s njezinom uvodnom izjavom 5.

15. Pod naslovom „Predmet i područje primjene”, člankom 1. stavkom 1. te uredbe određuje se:

„Ovom se Uredbom utvrđuju zahtjevi za označivanje i pružanje dodatnih podataka o proizvodu za električne usisavače, uključujući hibridne usisavače.”

16. Pod naslovom „Obveze dobavljača i vremenski raspored”, člankom 3. stavkom 1. navedene uredbe predviđa se:

„Dobavljači osiguravaju da je od 1. rujna 2014.:

- (a) svaki usisavač označen tiskanom oznakom čiji su izgled i sadržaj utvrđeni u Prilogu II.;

[...]”

17. Pod naslovom „Obveze distributera”, člankom 4. iste uredbe predviđa se:

„Distributeri osiguravaju da od 1. rujna 2014.:

(a) svaki model koji se nalazi na prodajnom mjestu nosi oznaku koju dobavljači osiguravaju u skladu s člankom 3., postavljenu s vanjske strane uređaja ili obješenu na njega tako da je jasno vidljiva;

[...]”

18. U Prilogu II. toj uredbi, naslovljenom „Oznaka”, utvrđuje se izgled oznake energetske učinkovitosti za usisavače i navode se podaci koje ona mora sadržavati.

B. Belgijsko pravo

19. Člankom VI.97 točkom 2. Wetboek economisch recht (Zakonik o gospodarskom pravu, *Moniteur belge*, 30. prosinca 2013., str. 103506.), kojim se prenosi članak 6. stavak 1. točka (a) Direktive 2005/29, predviđa se da se poslovna praksa smatra zavaravajućom ako sadržava lažne informacije te je stoga neistinita ili ako na bilo koji način, uključujući sveukupno predstavljanje, zavarava ili je vjerojatno da će zavarati prosječnog potrošača, i to u odnosu na glavna obilježja proizvoda, kao što su rezultati i materijalna obilježja testova ili kontrola provedenih na tom proizvodu, čak i ako je informacija činjenično točna te ako ta praksa u bilo kojem od spomenutih slučajeva potrošača navodi ili je vjerojatno da će ga navesti da donese odluku o poslu koju inače ne bi donio.

20. Člankom VI.105 točkom 1. podtočkom (a) tog zakonika zabranjuje se svako oglašavanje poduzetnika koje, uzimajući u obzir sve elemente, na bilo koji način, uključujući njegovo predstavljanje ili izostavljanje informacija, zavarava ili je vjerojatno da će zavarati osobu kojoj je namijenjeno ili do koje dopire, osobito u pogledu obilježja robe, kao što su rezultati i glavna obilježja testova ili kontrola provedenih na toj robi ili uslugama.

21. Na temelju članka VI.99 stavka 1. navedenog zakonika, kojim se prenosi članak 7. stavak 1. Direktive 2005/29, poslovna praksa smatra se zavaravajućom ako se u danom činjeničnom okviru, uzimajući u obzir sva njezina obilježja i okolnosti i ograničenja sredstava priopćavanja, izostave bitne informacije potrebne prosječnom potrošaču da bi u danim okolnostima donio informiranu odluku o poslu te na taj način prosječnog potrošača navodi ili je vjerojatno da će ga se navesti na donošenje odluke o poslu koju inače ne bi donio.

III. Glavni postupak i prethodna pitanja

22. Dyson stavlja na tržište usisavače koji rade bez vrećice. BSH stavlja na tržište, pod žigovima Siemens i Bosch, usisavače koji rade na klasičan način s vrećicom.

23. Dyson je osporavao oznaku energetske učinkovitosti usisavača koje je BSH stavlja na tržište iz sljedećih razloga. Ta oznaka odražava rezultate testova energetske učinkovitosti koji se provode s praznom vrećicom. Međutim, prema mišljenju društva Dyson, u uobičajenim uvjetima upotrebe, pore vrećice začepuju se kada se ona napuni prašinom, zbog čega motor mora razviti veću snagu kako bi usisavač zadržao istu snagu usisavanja. Stoga Dyson smatra da oznaka energetske učinkovitosti tih usisavača zavarava potrošača. Nadalje, na usisavače koje Dyson stavlja na tržište, koji rade bez vrećice, ne utječe taj gubitak energetske učinkovitosti u uobičajenim uvjetima upotrebe.

24. Iz tih razloga Dyson je 20. listopada 2015. protiv društva BSH podnio tužbu pred rechtbank van koophandel te Antwerpen (Trgovački sud u Antwerpenu), koja se sastojala od dva dijela.

25. S jedne strane, Dyson smatra da su oglašavanja navedena u nastavku netočna i da zavaravaju potrošača u pogledu učinkovitosti usisavača Siemens VSQ8POWER4 i svih drugih modela BSH-a s istim tehničkim obilježjima. U tom pogledu BSH je povrijedio članak VI.97 točku 2. Zakonika o gospodarskom pravu te je počinio nepoštenu poslovnu radnju u smislu članka VI.105 točke 1. podtočke (a) tog zakonika.

26. Oglašavanja na koja se odnosi taj prvi dio tužbe jesu sljedeća:

- oznaka energetske učinkovitosti na kojoj se navodi razred A energetske učinkovitosti i učinkovitosti čišćenja na tepihu;
- zelena oznaka energetske učinkovitosti na kojoj se navodi razred A energetske učinkovitosti;
- oznaka za tepih na kojoj se navodi razred A učinkovitosti čišćenja na tepihu;
- oznaka AAAA na kutiji i na samom usisavaču;
- narančasta oznaka AAAA na kutiji;
- znak za okoliš na kutiji, i
- navod „filtrar HEPA”.

27. S druge strane, Dyson smatra da BSH zavarava potrošača izostavljanjem u smislu članka VI.99 stavka 1. Zakonika o gospodarskom pravu time što je izostavio pojašnjenje da se ta oglašavanja temelje na rezultatima testova provedenih s praznom vrećicom.

28. Sud koji je uputio zahtjev pojašnjava da je VDE Prüf- und Zertifizierungsinstitut (Institut za testiranje i certificiranje VDE), na zahtjev BSH-a, proveo više testova 15. siječnja, 29. listopada i 2. studenoga 2015., iz kojih proizlazi da usisavač Siemens VSQ8POWER4 pripada razredu energetske učinkovitosti A. Taj sud dodaje da se stoga ne može prihvatiti tvrdnja društva Dyson prema kojoj BSH pogrešno upotrebljava oznake A za taj usisavač.

29. S obzirom na rezultate tih ispitivanja, sud koji je uputio zahtjev smatra da se pri rješavanju spora iz glavnog postupka javljaju dva problema, prvi, u pogledu oznake energetske učinkovitosti, čija je upotreba propisana Uredbom br. 665/2013 i, drugi, u pogledu drugih oznaka koje je BSH dodatno postavio.

30. Što se tiče oznake energetske učinkovitosti, postavlja se pitanje zavarava li BSH potrošača, u smislu članka 7. Direktive 2005/29, time što ne navodi da su testovi provedeni s praznom vrećicom za usisavač. Taj se sud slaže s društvom Dyson u pogledu činjenice da na temelju takvih ispitivanja nije moguće usporediti energetska učinkovitost usisavača koji rade s vrećicom i bez nje. Ipak, navedeni sud ističe da je BSH strogo poštovao odredbe Uredbe br. 665/2013. Nadalje, pita se bi li dodavanje takvog navoda bilo u skladu s odredbama te uredbe kojom se uređuje izgled i sadržaj te oznake.

31. Sud koji je uputio zahtjev također tvrdi da je BSH upotrijebio više simbola koji nisu predviđeni Uredbom br. 665/2013, kao što su među ostalim:

- zelena oznaka s natpisom „Energy A”, kojom se upućuje na to da je usisavač općenito dosegno razred A energetske učinkovitosti;
- narančasta oznaka s natpisom „AAAA Best rated: A in all classes”, kojom se upućuje na to da je usisavač dosegno razred A u pogledu učinkovitosti čišćenja na tepihu kao i na tvrdoj podlozi te u pogledu energetske učinkovitosti i emisije prašine;

– crna oznaka koja prikazuje tepih s natpisom „class A Performance”, kojom se upućuje na to da je usisavač dosegnuo razred A u pogledu kapaciteta prihvata prašine na tepihu.

32. Međutim, taj sud tvrdi da su na tim oznakama ponovljene informacije sadržane na oznaci energetske učinkovitosti. Zbog toga se pita je li upotreba takvih oznaka u skladu s tom uredbom, s obzirom na rizik da zavaravaju ili zbunjuju potrošače u pogledu potrošnje energije.

33. U tim je okolnostima rechtbank van koophandel te Antwerpen (Trgovački sud u Antwerpenu) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„1. Može li se strogo poštovanje [Uredbe br. 665/2013], bez dopunjavanja oznake [energetske učinkovitosti] kako je definirana u Prilogu II. toj uredbi podacima o uvjetima ispitivanja koji su rezultirali razvrstavanjem u razred energetske učinkovitosti u skladu s Prilogom I. [navedenoj uredbi], smatrati zavaravajućim izostavljanjem u smislu članka 7. [Direktive 2005/29]?

2. Protivi li se [Uredbi br. 665/2013] to da oznaka [energetske učinkovitosti] bude dopunjena drugim simbolima kojima se priopćavaju iste informacije?”

IV. Postupak pred Sudom

34. Zahtjev za prethodnu odluku tajništvo Suda zaprimilo je 7. prosinca 2016.

35. Pisana očitovanja podnijeli su Dyson, BSH, belgijska, njemačka i talijanska vlada, kao i Komisija.

36. Dyson, BSH, belgijska vlada i Komisija sudjelovali su na raspravi održanoj 26. listopada 2017. tijekom koje su saslušana njihova očitovanja.

V. Analiza

37. Svojim prvim pitanjem sud koji je uputio zahtjev želi znati može li upotreba oznake energetske učinkovitosti u skladu s Uredbom br. 665/2013, bez pojašnjavanja uvjeta u kojima su provedeni testovi za razvrstavanje usisavača u razred energetske učinkovitosti, predstavljati zavaravajuće izostavljanje u smislu članka 7. Direktive 2005/29.

38. Prema mojem mišljenju, to prvo pitanje sastoji se od dva zasebna dijela. U prvoj fazi valja utvrditi protivi li se Uredbi br. 665/2013 to da su informacije sadržane na oznaci energetske učinkovitosti pojašnjene na toj oznaci ili na dodatnoj oznaci kako bi se naveli uvjeti u kojima su provedeni testovi. Tek u drugoj fazi i uzimajući u obzir tumačenje te uredbe treba ispitati može li upotreba oznake energetske učinkovitosti biti zavaravajuće izostavljanje u smislu članka 7. Direktive 2005/29.

39. Osim toga, drugim postavljenim pitanjem nastoji se utvrditi protivi li se Uredbi br. 665/2013 to da se oznaci energetske učinkovitosti prilože dodatne oznake na kojima se ponavljaju informacije sadržane na prvonavedenoj oznaci. Prema mojem mišljenju, korisno je to drugo pitanje i prvi dio prvog pitanja zajedno ispitati s obzirom na to da se oba odnose na tumačenje te uredbe.

40. S obzirom na prethodno navedeno, u nastavku ću svoje izlaganje podijeliti na dva dijela od kojih će se prvo odnositi na tumačenje Uredbe br. 665/2013, a drugo na tumačenje Direktive 2005/29.

A. Tumačenje Uredbe br. 665/2013

41. Prvim dijelom svojeg prvog pitanja i svojim drugim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li Uredbu br. 665/2013 tumačiti na način da joj se protivi, s jedne strane, izmjena sadržaja ili izgleda oznake energetske učinkovitosti i, s druge strane, to da se toj oznaci prilože dodatne oznake na kojima se ponavljaju ili pojašnjavaju informacije sadržane na prvonavedenoj oznaci, osobito radi navođenja uvjeta u kojima su provedeni testovi za razvrstavanje usisavača u razred energetske učinkovitosti.

42. U nastavku svojeg izlaganja zasebno ću ispitati te dvije problematike.

43. Prije nego što započnem to ispitivanje, ističem da je sustav koji se odnosi na označivanje energetske učinkovitosti proizvoda, unatoč njegovu dugom postojanju⁵, bio predmet relativno oskudne sudske prakse na razini sudova Unije⁶. Prema mojem mišljenju, ni ta sudska praksa ni ona koja se odnosi na sustav energetske svojstava zgrada⁷ ne sadržavaju elemente koji bi bili relevantni za odgovor na pitanja postavljena u okviru ovog predmeta.

44. Konkretno, što se tiče tužbe za poništenje koju je Dyson podnio protiv Uredbe br. 665/2013, podsjećam da, na temelju ustaljene sudske prakse, akti Unijinih institucija načelno uživaju presumpciju zakonitosti i stoga proizvode pravne učinke sve dok ih se ne povuče, poništi u okviru tužbe za poništenje ili proglašeni nevaljanima povodom zahtjeva za prethodnu odluku ili prigovora nezakonitosti⁸. Međutim, u okviru ovog predmeta, Sud nije pozvan da ispita valjanost te uredbe, nego da presudi protivi li se navedenoj uredbi i/ili Direktivi 2005/29 upotreba oznake energetske učinkovitosti i/ili upotreba dodatnih oznaka u okolnostima u glavnom postupku. Budući da je tužba za poništenje koju je Dyson podnio u tijeku pred Općim sudom⁹, Sud mora u okviru ovog predmeta poći od pretpostavke da je Uredba br. 665/2013 valjana.

1. Zabrana izmjene sadržaja ili izgleda oznake energetske učinkovitosti

45. U svrhu odgovora na prvo postavljeno pitanje, treba ispitati mogu li proizvođači i distributeri usisavača mijenjati sadržaj ili izgled oznake energetske učinkovitosti, osobito u svrhu navođenja uvjeta u kojima su provedeni testovi za razvrstavanje usisavača u razred energetske učinkovitosti. U okolnostima glavnog postupka, postojanje takvog manevarskog prostora moglo bi značiti da BSH na toj istoj oznaci može pojasniti da informacije koje su na njoj navedene odražavaju rezultate testova provedenih s praznom vrećicom, u skladu sa željom društva Dyson.

46. Međutim, uvjeren sam da u toj uredbi proizvođačima i distributerima nije ponuđen nikakav manevarski prostor što se tiče izgleda i sadržaja oznake energetske učinkovitosti.

5 Osnovni sustav izvorno je uspostavljen Direktivom Vijeća 79/530/EEZ od 14. svibnja 1979. o označivanju potrošnje energije kućanskih uređaja uz pomoć oznaka (SL 1979., L 145, str. 1.), koja je zatim zamijenjena Direktivom Vijeća 92/75/EEZ od 22. rujna 1992. o označivanju potrošnje energije i ostalih resursa kućanskih uređaja uz pomoć oznaka i standardnih informacija o proizvodu (SL 1992., L 297, str. 16.), Direktivom 2010/30 i Uredbom (EU) 2017/1369 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2017. o utvrđivanju okvira za označivanje energetske učinkovitosti i o stavljanju izvan snage Direktive 2010/30/EU (SL 2017., L 198, str. 1.).

6 Presude od 12. veljače 1998., Komisija/Italija (C-139/97, EU:C:1998:58); od 12. prosinca 2002., Komisija/Vijeće (C-281/01, EU:C:2002:761); od 18. studenoga 2004., Komisija/Luksemburg (C-79/04, neobjavljena, EU:C:2004:736); od 3. travnja 2014., Rätzke (C-319/13, EU:C:2014:210); od 11. studenoga 2015., Dyson/Komisija (T-544/13, EU:T:2015:836), i od 11. svibnja 2017., Dyson/Komisija (C-44/16 P, EU:C:2017:357)

7 Taj je sustav uspostavljen Direktivom 2002/91/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 2002. o energetskim svojstvima zgrada (SL 2003., L 1, str. 65.), koja je zamijenjena Direktivom 2010/31/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 19. svibnja 2010. o energetskim svojstvima zgrada (SL 2010., L 153, str. 13. i ispravak SL 2015., L 5, str. 21.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 12., svezak 3., str. 124.). Vidjeti presude od 17. siječnja 2008., Komisija/Grčka (C-342/07, neobjavljena, EU:C:2008:25); od 29. listopada 2009., Komisija/Luksemburg (C-22/09, neobjavljena, EU:C:2009:684); od 13. lipnja 2013., Komisija/Italija (C-345/12, neobjavljena, EU:C:2013:396); od 16. siječnja 2014., Komisija/Španjolska (C-67/12, EU:C:2014:5), i od 2. ožujka 2017., Komisija/Grčka (C-160/16, neobjavljena, EU:C:2017:161).

8 Presuda od 6. listopada 2015., Schrems (C-362/14, EU:C:2015:650, t. 52. i navedena sudska praksa)

9 Nakon što je ukinuo presudu Općeg suda od 11. studenoga 2015., Dyson/Komisija (T-544/13, EU:T:2015:836), Sud mu je vratio predmet na ponovno suđenje. Vidjeti presudu od 11. svibnja 2017., Dyson/Komisija (C-44/16 P, EU:C:2017:357).

47. Kao što je pojašnjeno u njezinu naslovu, Uredbom br. 665/2013 dopunjuje se Direktiva 2010/30 u pogledu označivanja energetske učinkovitosti usisavača. Na temelju članka 4. točke (a) te uredbe, distributeri moraju osigurati da svaki model usisavača nosi oznaku energetske učinkovitosti tako da je „jasno vidljiva”, koju osigurava dobavljač i koja je sastavljena u skladu s Prilogom II. navedenoj uredbi.

48. Prilog II. Uredbi br. 665/2013 sastoji se od tri odjeljka koji su redom naslovljeni „Oznaka 1”, „Oznaka 2” i „Izgled oznaka”. Odjeljak „Oznaka 2” nije relevantan za okolnosti u glavnom postupku jer se primjenjuje tek od 1. rujna 2017. u skladu s člankom 3. stavkom 2. te uredbe¹⁰.

49. Nadalje, svaki od tih triju odjeljaka podijeljen je na tri pododjeljka koji se redom odnose na „općenamjenske usisavače”, „usisavače za tvrde podloge” i „usisavače za tepihe”. U nedostatku pojašnjenja u pogledu klasifikacije modela u glavnom postupku, valja se pozvati na točke 1.1. i 3.1. tog priloga koje se odnose na „općenamjenske usisavače”. U svakom slučaju, naglašavam da male razlike koje postoje između tih triju pododjeljaka nisu relevantne za ovaj predmet¹¹.

50. U točki 1.1. Priloga II. Uredbi br. 665/2013 nabrajaju se podaci koje oznaka energetske učinkovitosti mora sadržavati, odnosno naziv ili zaštićeni znak dobavljača, dobavljačeva identifikacijska oznaka modela, razred energetske učinkovitosti, prosječna godišnja potrošnja energije, razred emisije prašine, razred učinkovitosti čišćenja na tepihu, razred učinkovitosti čišćenja na tvrdoj podlozi i razina zvučne snage.

51. Osim toga, u toj se točki pojašnjava da izgled oznake energetske učinkovitosti mora biti u skladu s točkom 3.1. tog priloga¹². Tom se točkom točno i detaljno utvrđuje izgled oznake energetske učinkovitosti koju moraju osigurati dobavljači, a postaviti distributeri usisavača. Tom se točkom osobito utvrđuju najmanje dimenzije te oznake i njezinih elemenata, kao i boje i veličine slova koje treba upotrijebiti za svaki od tih elemenata.

52. Prema mojem mišljenju, iz prethodno navedenog proizlazi da dobavljači i distributeri usisavača ne raspolažu nikakvim manevarskim prostorom u pogledu upotrebe i sastavljanja oznake energetske učinkovitosti. S jedne strane, njezina je upotreba obavezna. S druge strane, ta oznaka mora poštovati sve odredbe Priloga II. toj uredbi što se tiče izgleda i informacija koje treba sadržavati. Jedina dva blaža zahtjeva u tom pogledu proizlaze iz mogućnosti dodavanja preslike znaka za okoliš u skladu s Uredbom (EU) br. 66/2010¹³ (točka 1.1. tog priloga)¹⁴ i iz upotrebe oznake energetske učinkovitosti koja je veća od propisanih najmanjih dimenzija (točka 1.3. navedenog priloga).

53. Drugim riječima, donošenjem Uredbe br. 665/2013 zakonodavac Unije svjesno je odlučio koje informacije, nužno ograničenog broja, treba priopćiti potrošačima putem oznake energetske učinkovitosti, među kojima nije navedena metoda mjerenja energetske svojstava usisavača.

54. Iz prethodno navedenog proizlazi da Uredbu br. 665/2013 treba tumačiti na način da joj se protiv izmjena sadržaja ili izgleda oznake energetske učinkovitosti, osobito u svrhu pojašnjavanja uvjeta u kojima su provedeni testovi za razvrstavanje usisavača u razred energetske učinkovitosti.

10 Dyson je tužbu u glavnom postupku podnio 20. listopada 2015. Vidjeti točku 24. ovog mišljenja.

11 Na oznaci energetske učinkovitosti za „općenamjenske usisavače” treba navesti razred učinkovitosti čišćenja na tepihu, kao i razred učinkovitosti čišćenja na tvrdoj podlozi (točka 1.1. podtočke VI. i VII.). Oznaka energetske učinkovitosti za „usisavače za tvrde podloge” treba sadržavati razred učinkovitosti čišćenja na tvrdoj podlozi te oznaku izuzeća umjesto razreda učinkovitosti čišćenja (točka 1.2. podtočke VI. i VII.). Obrnuto, oznaka energetske učinkovitosti za „usisavače za tepihe” treba sadržavati razred učinkovitosti čišćenja i oznaku izuzeća umjesto razreda učinkovitosti na tvrdoj podlozi (točka 1.3. podtočke VI. i VII.). Vidjeti također točke 3.2. i 3.3., u kojima se pojašnjava izgled tih oznaka izuzeća.

12 Napominjem da su upućivanja na izgled oznaka utvrđen u odjeljku 3. Priloga II. Uredbi br. 665/2013, koja su navedena u odjeljcima 1. i 2. tog priloga, morala biti predmet ispravka (SL 2017., L 59, str. 40.) jer su se pogrešno odnosila na nepostojeći odjeljak 4. navedenog priloga.

13 Uredba Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009. o znaku za okoliš EU-a (SL 2010., L 27, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 15., svezak 16., str. 184.)

14 Vidjeti točku 64. ovog mišljenja.

55. Također moram ispitati je li takvu informaciju moguće navesti na dodatnoj oznaci koja je priložena oznaci energetske učinkovitosti.

2. *Zabrana upotrebe dodatnih oznaka na kojima se ponavljaju ili pojašnjavaju informacije sadržane na oznaci energetske učinkovitosti*

56. Svojim drugim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita Sud treba li Uredbu br. 665/2013 tumačiti na način da joj se protivi to da se oznaci energetske učinkovitosti prilože dodatne oznake na kojima se ponavljaju informacije sadržane na prvonavedenoj oznaci. U okolnostima u glavnom predmetu, to se pitanje odnosi na više simbola koje je upotrijebio BSH, iako nisu predviđeni tom uredbom, odnosno zelenu oznaku pod nazivom „Energy A”, narančastu oznaku pod nazivom „AAAA Best rated: A in all classes” i crnu oznaku koja prikazuje tepih s natpisom „class A Performance”¹⁵.

57. Nadalje, također je potrebno, u svrhu odgovora na prvo pitanje¹⁶, utvrditi protivi li se navedenoj uredbi to da se oznaci energetske učinkovitosti priloži dodatna oznaka na kojoj se pojašnjava da navedene informacije odražavaju rezultate testova provedenih s praznom vrećicom, u skladu sa željom društva Dyson. Cilj takve dodatne oznake ne bi bio *ponoviti* informacije navedene na oznaci energetske učinkovitosti, nego *pojasniti* te informacije.

58. Prema mojem mišljenju, na te je dvije problematike potrebno zajedno odgovoriti, odnosno da Uredbu br. 665/2013, u vezi s Direktivom 2010/30, treba tumačiti na način da joj se protivi upotreba dodatnih oznaka na kojima se ponavljaju ili pojašnjavaju informacije sadržane na oznaci energetske učinkovitosti.

59. To tumačenje proizlazi, kao prvo, iz samog cilja sustava uspostavljenog tom direktivom, kao što proizlazi iz njezina članka 1. stavka 1., odnosno *standardiziranja* informacija koje se priopćuju krajnjim korisnicima što se tiče potrošnje energije i ostalih bitnih resursa kako bi mogli lakše usporediti predmetne proizvode¹⁷. Međutim, to bi se standardiziranje dovelo u pitanje kada bi se proizvođači ili distributeri mogli služiti dodatnim oznakama na kojima se ponavljaju ili pojašnjavaju informacije sadržane na oznaci energetske učinkovitosti¹⁸.

60. Tome je još više tako jer bi odobrenje upotrebe takvih oznaka moglo dovesti do nadmetanja među proizvođačima usisavača, koji bi mogli oblijepiti svoje modele višestrukim i raznolikim dodatnim oznakama, čime bi se u potpunosti poništilo standardiziranje informacija koje je provedeno Direktivom 2010/30 i Uredbom br. 665/2013.

61. Kao drugo, to tumačenje također proizlazi iz članka 3. stavka 1. točke (b) Direktive 2010/30, kojim se obvezuje države članice da zabrane izlaganje drugih oznaka koje nisu u skladu s tom direktivom ili delegiranim aktima ako bi njihovo prikazivanje krajnje korisnike moglo obmanuti ili zbuniti u pogledu potrošnje energije.

62. Međutim, upravo bi takav bio slučaj s oznakama na kojima se ponavljaju ili pojašnjavaju informacije sadržane na oznaci energetske učinkovitosti. Naime, prema mojem mišljenju, eventualno postojanje takvih dodatnih oznaka moglo bi zbuniti krajnjeg korisnika u pogledu energetske svojstava usisavača s tom oznakom odnosno usisavača bez te oznake.

¹⁵ Vidjeti točke 31. i 32. ovog mišljenja.

¹⁶ Naime, zabrana upotrebe takvih dopunskih oznaka nužno bi dovela do „proturječja” u smislu članka 3. stavka 4. Direktive 2005/29. Vidjeti točke 90. do 93. ovog mišljenja.

¹⁷ Vidjeti također uvodnu izjavu 5. i 8. Direktive 2010/30.

¹⁸ Vidjeti također uvodnu izjavu 5. Uredbe br. 665/2013.

63. Na primjer, to što BSH upotrebljava narančastu oznaku pod nazivom „AAAA Best rated: A in all classes” u okolnostima u glavnom postupku¹⁹ moglo bi navesti krajnje korisnike da smatraju da je predmetni model učinkovitiji od modela bez te dodatne oznake. Na isti način dodatna oznaka na kojoj se pojašnjavaju uvjeti u kojima su provedeni testovi za razvrstavanje usisavača u razred energetske učinkovitosti, na čiju je upotrebu BSH obavezan na temelju članka 7. Direktive 2005/29, mogla bi navesti krajnje korisnike da smatraju da je predmetni model manje učinkovit od modela bez te oznake.

64. Kao treće, to je tumačenje potvrđeno i u Prilogu II. Uredbi br. 665/2013. Naime, obveza upotrebe oznake energetske učinkovitosti ublažena je samo u točki 1.1. tog priloga, u skladu s kojom se, odstupajući od navedenog, može dodati preslika znaka za okoliš u skladu s Uredbom br. 66/2010. *A contrario*, iz toga zaključujem da se toj uredbi protivi upotreba svake *druge* dodatne oznake na kojoj se ponavljaju ili pojašnjavaju informacije sadržane na oznaci energetske učinkovitosti²⁰.

65. Pojašnjavam da se tumačenje koje predlažem odnosi samo na informacije iz područja primjene Uredbe br. 665/2013. Očito je da se toj uredbi ne protivi priopćavanje informacija koje nisu obuhvaćene njezinim područjem primjene, kao što su, na primjer, prodajna cijena, mjesto proizvodnje ili pak trajanje jamstva. Suprotno tome, prema mojem mišljenju, protivi joj se dodavanje oznaka na kojima se ponavljaju ili pojašnjavaju informacije sadržane na oznaci energetske učinkovitosti, kao što je oznaka na kojoj se navode uvjeti u kojima su provedeni testovi za razvrstavanje usisavača u razred energetske učinkovitosti.

66. Radi cjelovitosti, dodajem da gore opisan pristup ne podrazumijeva da testovi provedeni u svrhu usklađenog označivanja predviđenog Uredbom br. 665/2013 odražavaju uobičajene uvjete upotrebe usisavača, neovisno o tome rade li s vrećicom ili bez nje. U tom pogledu ističem da svaki trud standardizacije, kao što je onaj poduzet u svrhu tog označivanja, nužno podrazumijeva pojednostavnjenje stvarnosti, kao što je to u biti tvrdio BSH²¹. Ako je to pojednostavnjenje protivno višim pravnim pravilima prava Unije, moguće je osporavati njegovu valjanost pred sudovima Unije, kao u slučaju tužbe za poništenje koju je Dyson podnio protiv te uredbe²².

67. Suprotno tome, postojanjem takvog pojednostavnjenja ne može se nikako dovesti u pitanje standardiziranje označivanja energetske učinkovitosti koje je provedeno Direktivom 2010/30 kao i, što se tiče usisavača, Uredbom br. 665/2013 na način da se predmetnim poduzetnicima omogući da mijenjaju izgled oznake energetske učinkovitosti ili upotrebljavaju dodatne oznake na kojima se ponavljaju ili pojašnjavaju informacije sadržane na prvonavedenoj oznaci.

68. Iz tih razloga predlažem Sudu da na drugo postavljeno pitanje odgovori na sljedeći način. Uredbu br. 665/2013, s obzirom na Direktivu 2010/30, treba tumačiti na način da joj se protivi, s jedne strane, izmjena sadržaja ili izgleda oznake energetske učinkovitosti i, s druge strane, to da se toj oznaci prilože dodatne oznake na kojima se ponavljaju ili pojašnjavaju informacije sadržane na prvonavedenoj oznaci, osobito radi navođenja uvjeta u kojima su provedeni testovi za razvrstavanje usisavača u razred energetske učinkovitosti.

69. Još mi preostaje ispitati, u okviru odgovora na prvo pitanje, može li se na odredbama Direktive 2005/29 temeljiti obveza pojašnjavanja da informacije navedene na oznaci energetske učinkovitosti odražavaju rezultate testova provedenih s praznom vrećicom.

19 Vidjeti točku 31. ovog mišljenja.

20 U okolnostima u glavnom postupku, BSH je znak za okoliš stavio na kutiju, vidjeti točku 26. ovog mišljenja.

21 U tom pogledu čini se da sud koji je uputio zahtjev smatra utvrđenim da se testovima provedenima s praznim vrećicama ne može uzeti u obzir gubitak učinkovitosti usisavača koji rade s vrećicom, kao što su oni koje je BSH stavio na tržište, kada se vrećica napuni prašinom. Vidjeti točku 30. ovog mišljenja. Ipak, BSH je tvrdio da se ni testovima provedenima na usisavačima koji rade bez vrećice, kao što su oni koje je stavio na tržište Dyson, ne može uzeti u obzir gubitak učinkovitosti tih usisavača kada se napune prašinom.

22 Vidjeti presudu od 11. svibnja 2017., Dyson/Komisija (C-44/16 P, EU:C:2017:357), kojom je ukinuta presuda od 11. studenoga 2015., Dyson/Komisija (T-544/13, EU:T:2015:836).

B. Tumačenje Direktive 2005/29

70. Prvim pitanjem koje je postavio sud koji je uputio zahtjev nastoji se utvrditi može li upotreba oznake energetske učinkovitosti u skladu s Uredbom br. 665/2013, bez pojašnjavanja uvjeta u kojima su provedeni testovi za razvrstavanje usisavača u razred energetske učinkovitosti, predstavljati zavaravajuće izostavljanje u smislu članka 7. Direktive 2005/29.

71. Prema mojem mišljenju, ako je upotreba te oznake „poslovna praksa” u smislu članka 2. točke (d) te direktive (odjeljak 1.), članak 3. stavak 4. navedene direktive treba tumačiti na način da se ona ne primjenjuje na specifične aspekte nepoštene poslovne prakse koji su uređeni Uredbom br. 665/2013 jer ta uredba predmetnim trgovcima ne ostavlja nikakav manevarski prostor (odjeljak 2.). Podredno, smatram da nenavođenje uvjeta u kojima su provedeni testovi za razvrstavanje usisavača u razred energetske učinkovitosti nije zavaravajuće izostavljanje u smislu članka 7. iste direktive jer priopćavanje te informacije nije zapisano tom uredbom (odjeljak 3.).

1. Postojanje „poslovne prakse” u smislu članka 2. točke (d) Direktive 2005/29

72. BSH je na temelju nepostojanja manevarskog prostora u pogledu upotrebe i sastavljanja oznake energetske učinkovitosti, koju sam opisao u prethodnom odjeljku, tvrdio da upotreba te oznake nije „poslovna praksa” u smislu članka 2. točke (d) Direktive 2005/29. Stoga ta direktiva nije primjenjiva u okolnostima glavnog postupka.

73. Prema tom rasuđivanju, izraz „koje izvrši trgovac”, upotrijebljen u tekstu te odredbe, podrazumijeva postojanje manevarskog prostora kojim se može služiti trgovac kako bi utjecao na potrošača. Osim toga, upotreba te oznake nije „u izravnoj [...] vezi s promocijom, prodajom ili dobavljanjem proizvoda potrošačima” u smislu navedene odredbe, nego proizlazi iz obveze informiranja koju ima trgovac, uključujući kada su informacije ponovljene na oznaci za njega nepovoljne zbog loših rezultata koje je ostvario usisavač.

74. Smatram da to rasuđivanje nije uvjerljivo.

75. Podsjećam na to da, prema ustaljenoj sudskoj praksi, Direktivu 2005/29 obilježava „vrlo široko područje primjene *ratione materiae*” koje se proteže na svu poslovnu praksu koja je u izravnoj vezi s promocijom, prodajom ili dobavljanjem proizvoda potrošačima²³.

76. S obzirom na tu sudsku praksu, smatram da je stajalište koje je zauzeo BSH pretjerano formalističko. Naime, priopćavanje informacija, među ostalim, o energetske učinkovitosti i učinkovitosti čišćenja²⁴ određenog usisavača izloženog u svrhu prodaje potrošačima nesporno je „tržišno komuniciranje uključujući oglašavanje i stavljanje proizvoda na tržište koje izvrši trgovac, a u izravnoj je vezi s [...] prodajom ili dobavljanjem proizvoda potrošačima” u smislu članka 2. točke (d) Direktive 2005/29.

²³ Sud je u „vrlo široko” područje primjene *ratione materiae* uključio vezane ponude (presuda od 23. travnja 2009., VTB-VAB i Galatea, C-261/07 i C-299/07, EU:C:2009:244, t. 49. i sljedeće); promotivne kampanje kojima se besplatno sudjelovanje u lutriji povezuje s kupovinom robe ili usluga (presude od 14. siječnja 2010., Plus Warenhandels-gesellschaft, C-304/08, EU:C:2010:12, t. 36. i sljedeće, kao i od 9. studenoga 2010., Mediaprint Zeitungs- und Zeitschriftenverlag, C-540/08, EU:C:2010:660, t. 17. i sljedeće); navođenje u ugovoru o kreditu niže efektivne kamatne stope nego što stvarno jest (presuda od 15. ožujka 2012., Pereničová i Perenič, C-453/10, EU:C:2012:144, t. 38. i sljedeće); objavljivanje informacije o potpunoj rasprodaji proizvoda određene trgovine (presuda od 17. siječnja 2013., Köck, C-206/11, EU:C:2013:14, t. 26. i sljedeće); objavljivanje informacije o ekskluzivnosti koju ima određena putnička agencija (presuda od 19. rujna 2013., CHS Tour Services, C-435/11, EU:C:2013:574, t. 27. i sljedeće); oglašavanje lijekova (presuda od 16. srpnja 2015., Abcur, C-544/13 i C-545/13, EU:C:2015:481, t. 74. i sljedeće); oglašavanje usluga oralne i dentalne skrbi (presuda od 4. svibnja 2017., Vanderborght, C-339/15, EU:C:2017:335, t. 23. i sljedeće), kao i djelatnosti naplate potraživanja (presuda od 20. srpnja 2017., Gelvora, C-357/16, EU:C:2017:573, t. 19. i sljedeće). Suprotno tome, iz tog je područja primjene isključio objavljivanje novinskih članaka koji nisu promidžbene naravi (presuda od 17. listopada 2013., RLvS, C-391/12, EU:C:2013:669, t. 37. i sljedeće).

²⁴ Vidjeti točku 50. ovog mišljenja.

77. Iz samog teksta te odredbe proizlazi da je pojam „tržišno komuniciranje” širi od pojma „oglašavanje”. Stoga ne vidim nikakav razlog zbog kojeg takvo priopćavanje ne bi moglo obuhvaćati informacije koje su nepovoljne za trgovca, suprotno tvrdnji BSH-a²⁵. Osim toga, nevažno je da je takvo priopćavanje postalo obvezno Uredbom br. 665/2013. Naime, ako poslovnu praksu po definiciji mora obavljati trgovac, okolnost da je on djelovao spontano ili kako bi se uskladio sa zakonodavstvom Unije nije relevantna.

78. Iz prethodno navedenog zaključujem da, suprotno tvrdnji BSH-a, upotreba energetske oznake jest „poslovna praksa” u smislu članka 2. točke (d) Direktive 2005/29.

79. Dodajem da iz argumenta koji je istaknuo BSH u biti proizlazi problem odnosa između Uredbe br. 665/2013 i Direktive 2005/29. Prema mojem mišljenju, taj problem treba riješiti tumačenjem članka 3. stavka 4. te direktive, čiji je predmet upravo uređivanje proturječja između navedene direktive i pravila Unije o specifičnim aspektima nepoštene poslovne prakse.

2. Postojanje „proturječja” u smislu članka 3. stavka 4. Direktive 2005/29

80. Na temelju pravila o prednosti predviđenog člankom 3. stavkom 4., druga pravila Unije o specifičnim aspektima nepoštene poslovne prakse imaju prednost, „u slučaju proturječja”, pred odredbama Direktive 2005/29.

81. Tumačenje te odredbe od izrazite je strateške važnosti. Naime, ta se direktiva primjenjuje na sve nepoštene poslovne prakse, neovisno o predmetnom sektoru djelatnosti, i to kako bi se zajamčio visok stupanj zaštite potrošača²⁶. U skladu s formulacijom koju je Komisija upotrijebila u Komunikaciji od 14. ožujka 2013., „Direktivom [2005/29] predviđa se visok stupanj zaštite potrošača u svim sektorima. Ona služi kao zaštitna mreža kada je konkretan propis EU-a za pojedini sektor manjkav”²⁷.

82. Međutim, u svakoj situaciji u kojoj se Direktiva 2005/29 proglašava neprimjenjivom na temelju njezina članka 3. stavka 4. postoji rizik od nastanka rupa u zaštitnoj mreži uspostavljenoj tom direktivom kada se drugim pravilima Unije, onima koja imaju prednost, potrošačima ne jamči toliko visok stupanj zaštite.

83. Čini mi se da je zbog tog rizika potreban strog ili čak oprezan pristup tumačenju te odredbe.

84. Prema mojem mišljenju, s obzirom na taj zahtjev strogog tumačenja, iz teksta te odredbe treba zaključiti da je neprimjenjivost Direktive 2005/29 uvjetovana ispunjenjem dvaju uvjeta. Prvi uvjet odnosi se na postojanje „drugih pravila [Unije] o specifičnim aspektima nepoštene poslovne prakse”. Drugi se uvjet odnosi na postojanje „proturječja” između tih drugih pravila i odredbi te direktive²⁸.

85. Osim toga, ako su ta dva uvjeta ispunjena, neprimjenjivost navedene direktive ograničena je samo na specifične aspekte nepoštene poslovne prakse koji su uređeni tim drugim pravilima, u skladu s tekstom članka 3. stavka 4. te iste direktive. Stoga, u okolnostima u glavnom predmetu, navedena direktiva, a osobito njezini članci 6. i 7., i dalje se u potpunosti primjenjuje na sve aspekte koji nisu uređeni Uredbom br. 665/2013²⁹, i to čak i u slučaju proturječja s tom uredbom.

25 Dodajem da odluka trgovca da ne priopći određene informacije o proizvodu koji potrošači mogu kupiti također može biti poslovna praksa u smislu članka 2. točke (d) Direktive 2005/29.

26 Vidjeti u tom pogledu cilj definiran u članku 1. Direktive 2005/29, osobito široke definicije predviđene člankom 2. točkama (a) do (d) te direktive, kao i područje primjene kako proizlazi iz članka 3. stavka 1. navedene direktive.

27 Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću i Europskom gospodarskom i socijalnom odboru o primjeni Direktive o nepoštenoj poslovnoj praksi, COM (2013)138 *final*.

28 Ističem da je Sud ta dva uvjeta izričito utvrdio u presudi od 16. srpnja 2015., *Abcur* (C-544/13 i C-545/13, EU:C:2015:481, t. 79. do 81.). Suprotno tome, Sud nije izričito provjerio postojanje proturječja u presudi od 7. srpnja 2016., *Citroën Commerce* (C-476/14, EU:C:2016:527, t. 42. do 46.). Zbog razloga pravne sigurnosti, ipak mi se čini da je bolje ta dva uvjeta ispitati zasebno i izričito.

29 Vidjeti točku 65. ovog mišljenja.

86. U okviru ovog predmeta valja provjeriti, kao prvo, jesu li Uredbom br. 665/2013 uređeni specifični aspekti nepoštene poslovne prakse.

87. U tom pogledu moram istaknuti da prvi cilj usklađenog označivanja predviđen Direktivom 2010/30, na kojoj se temelji ta uredba, nije zaštita potrošača od takvih praksi, nego zaštita okoliša smanjenjem potrošnje energije i ostalih bitnih resursa u Uniji³⁰.

88. Ipak, tom je direktivom za postizanje tog cilja uspostavljena obveza informiranja potrošača putem ujednačenog označivanja, u skladu s člankom 1., člankom 4. točkom (a), člankom 5. točkom (a) i člankom 6. te direktive. Što se tiče usisavača, izgled i sadržaj oznake energetske učinkovitosti strogo su definirani u Prilogu II. Uredbi br. 665/2013³¹.

89. Međutim, kao što sam prethodno pojasnio, upotreba oznake energetske učinkovitosti je „poslovna praksa” u smislu članka 2. točke (d) Direktive 2005/29³². Stoga se tom uredbom, time što se njome dobavljače i distributere obvezuje na upotrebu oznake na kojoj se na ujednačen način prikazuju informacije, među ostalim, o energetske učinkovitosti usisavača, uređuju specifični aspekti nepoštene poslovne prakse u smislu članka 3. stavka 4. Direktive 2005/29, i to unatoč tome što to nije njezin prvi cilj.

90. Kao drugo, još moram provjeriti postojanje „proturječja” između odredbi Uredbe br. 665/2013 i odredbi Direktive 2005/29. Prema mojem mišljenju, s obzirom na strogi pristup koji treba primijeniti pri tumačenju članka 3. stavka 4. te direktive³³, tim se uvjetom zahtijeva ocjenjivanje toga jesu li iz perspektive predmetnih trgovaca obveze koje proizlaze iz tih instrumenata nespojive ili, drugim riječima, je li te obveze nemoguće istodobno ispuniti. Prema tome, smatram da samo „preklapanje” između područja primjene navedene direktive i onog drugih pravila prava Unije nije dovoljno da bi se isključila primjenjivost te iste direktive na aspekte nepoštene poslovne prakse koji su uređeni tim pravilima³⁴.

91. Ipak, postojanje takvog proturječja nužno treba utvrditi kada se „drugim pravilima [Unije]” predmetnim trgovcima ne ostavlja nikakav manevarski prostor. U takvom slučaju bi, naime, svaka dodatna obveza koja bi mogla proizaći iz odredbi Direktive 2005/29 nužno bila u proturječju s obvezama predviđenima tim drugim pravilima.

92. Međutim, u okolnostima ovog predmeta iznio sam razloge zbog kojih smatram da se Uredbom br. 665/2013 proizvođačima i distributerima ne ostavlja nikakav manevarski prostor u pogledu upotrebe oznake energetske učinkovitosti ili dodatnih oznaka³⁵. Hipotetski, pretpostavit ću da je nedostatak pojašnjenja uvjeta u kojima su testovi provedeni stvarno zavaravajuće izostavljanje u smislu članka 7. Direktive 2005/29, kao što tvrdi Dyson. U tom bi se slučaju nužno moralo utvrditi postojanje proturječja u smislu članka 3. stavka 4. te direktive jer se Uredbom br. 665/2013 ne dopušta dodavanje takvog navoda, ni na oznaci energetske učinkovitosti ni na dodatnoj oznaci.

30 Vidjeti uvodne izjave 5. i 8. Direktive 2010/30.

31 Vidjeti točke 47. do 52. ovog mišljenja.

32 Vidjeti točke 75. do 78. ovog mišljenja.

33 Vidjeti točke 81. do 84. ovog mišljenja.

34 Taj zahtjev „proturječja” treba, osobito, razlikovati od ustaljene sudske prakse na temelju koje svaku nacionalnu mjeru iz područja u kojem je provedeno iscrpno usklađivanje na razini Europske unije valja ocjenjivati s obzirom na odredbe te mjere usklađivanja, a ne s obzirom na odredbe primarnog prava. U tom je slučaju samo „preklapanje” dovoljno da bi se isključila primjenjivost odredbi primarnog prava. Vidjeti osobito presude od 5. listopada 1977., Tedeschi (5/77, EU:C:1977:144, t. 33. do 35.); od 12. studenoga 2015., Visnapuu (C-198/14, EU:C:2015:751, t. 40.), i od 7. rujna 2017., Egiom i Enka (C-6/16, EU:C:2017:641, t. 15.). Međutim, ta sudska praksa nije relevantna za tumačenje članka 3. stavka 4. Direktive 2005/29. S jedne strane, doseg gore navedene sudske prakse ograničen je na specifičan slučaj, odnosno na slučaj odredbi primarnog prava čiji je doseg utvrđen instrumentom sekundarnog prava. S druge strane, tekstem gore navedene odredbe zahtijeva se postojanje „proturječja”, a ne postojanje samog preklapanja.

35 Vidjeti točke 54. i 68. ovog mišljenja.

93. Prema tome, članak 3. stavak 4. te direktive treba tumačiti, a da nije potrebno provjeriti postoji li zavaravajuće izostavljanje u smislu članka 7. Direktive 2005/29, na način da se ne primjenjuje na specifične aspekte nepoštene poslovne prakse koji su uređeni pravilima Unije kojima se predmetnim trgovcima ne ostavlja nikakav manevarski prostor, kao što je obveza upotrebe oznake energetske učinkovitosti i zabrana upotrebe dodatnih oznaka na kojima se ponavljaju ili pojašnjavaju informacije sadržane na prvonavedenoj oznaci.

94. Radi cjelovitosti, želim još ispitati argument istaknut na raspravi, prema kojem članak 3. stavak 4. Direktive 2005/29 treba tumačiti na način da se ne odnosi na proturječja između te direktive i nezakonodavnog akta, kao što je Uredba br. 665/2013. Smatram da taj argument nije uvjerljiv. Naime, ta se odredba odnosi na sva „druga pravila” prava Unije, bez ograničenja u pogledu naravi akta koji sadržava ta pravila. Da je takva bila namjera zakonodavca Unije, jednostavno bi pojasnio da ta druga pravila moraju biti „zakonodavne naravi”, po uzoru na tekst članka 290. UFEU-a³⁶.

3. Postojanje „zavaravajućeg izostavljanja” u smislu članka 7. Direktive 2005/29

95. Podredno, ako Sud presudi da je Direktiva 2005/29 primjenjiva na aspekte poslovne prakse koji su uređeni Uredbom br. 665/2013, smatram da nije zavaravajuće izostavljanje, u smislu članka 7. te direktive, nenavođenje uvjeta u kojima su provedeni testovi za razvrstavanje usisavača u razred energetske učinkovitosti jer priopćavanje te informacije nije propisano tom uredbom.

96. Naime, izostavljanje može biti zavaravajuće, u smislu te odredbe, samo ako se odnosi na „bitne” informacije potrebne prosječnom potrošaču da bi u danim okolnostima donio informiranu odluku o poslu.

97. U skladu s člankom 7. stavkom 5. Direktive 2005/29, informacije čije se postojanje zahtijeva Uredbom br. 665/2013, odnosno one navedene na oznaci energetske učinkovitosti, moraju se smatrati „bitnima”. Pitanje koje se postavlja u toj fazi, međutim, nije uređeno člankom 7. stavkom 5. te direktive jer se odnosi na informaciju čije se postojanje *ne zahtijeva* tom uredbom, odnosno na navođenje uvjeta u kojima su provedeni testovi energetske učinkovitosti.

98. U tom pogledu, kao što su u biti tvrdili BSH i njemačka vlada, smatram da je zakonodavac Unije tijekom donošenja Uredbe br. 665/2013 sastavio taksativni popis informacija koje treba smatrati bitnima u području primjene te uredbe i koje stoga treba priopćiti potrošačima putem oznake energetske učinkovitosti. Prema mojem mišljenju, nacionalni sudovi ne mogu dovoditi u pitanje taj politički odabir zakonodavca Unije, tako da u svakom slučaju zasebno presuđuju je li informacija koja se ne zahtijeva navedenom uredbom „bitna” s obzirom na članak 7. Direktive 2005/29. Svakim bi drugim tumačenjem došlo do opasnosti od poništavanja truda standardiziranja informacija o potrošnji energije u svrhu lakše usporedbe predmetnih proizvoda³⁷.

36 Naglašavam da uvodna izjava 10. Direktive 2005/29 ne može poljuljati moje uvjerenje u tom pogledu. S jedne strane, kao što proizlazi iz sudske prakse Suda, iako preambula akta Unije može pojašnjavati njegov sadržaj, na nju se smije pozivati kako bi se izuzele same odredbe dotičnog akta (vidjeti osobito presudu od 20. prosinca 2017., *Acacia i D’Amato*, C-397/16 i C-435/16, EU:C:2017:992, t. 40.). S druge strane, nikakav zaključak nije moguće izvesti iz terminologije upotrijebljene u toj uvodnoj izjavi jer se ona u svakom slučaju odnosi na „odredbe Unije” (bez pojašnjenja u pogledu naravi akta) i na „zakonodavstvo Unije”.

37 Vidjeti točke 59. i 60. ovog mišljenja. Pojašnjavam da bi se taj pokušaj standardiziranja doveo u pitanje na dva načina: s jedne strane, zbog opasnosti od različitog tumačenja među državama članicama članka 7. Direktive 2005/29 i, osobito, od različitog kvalificiranja informacija kao „bitnih”; s druge strane, zbog opasnosti od različitih informacija koje bi trgovci pružali u državama članicama u kojima se ta odredba tumači kao da se njome propisuje priopćavanje informacija koje se ne zahtijevaju Uredbom br. 665/2013.

99. S obzirom na sva prethodna razmatranja, predlažem Sudu da na prvo pitanje odgovori na sljedeći način. Članak 3. stavak 4. Direktive 2005/29 treba tumačiti na način da se ta direktiva ne primjenjuje na specifične aspekte nepoštene poslovne prakse koji su uređeni pravilima Unije kojima se predmetnim trgovcima ne ostavlja nikakav manevarski prostor, kao što je obveza upotrebe oznake energetske učinkovitosti i zabrana upotrebe dodatnih oznaka na kojima se ponavljaju ili pojašnjavaju informacije sadržane na prvonavedenoj oznaci.

VI. Zaključak

100. S obzirom na prethodno navedeno, predlažem Sudu da na prethodna pitanja koja je uputio rechtbank van koophandel te Antwerpen (Trgovački sud u Antwerpenu, Belgija) odgovori kako slijedi:

1. Članak 3. stavak 4. Direktive 2005/29/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 11. svibnja 2005. o nepoštenoj poslovnoj praksi poslovnog subjekta u odnosu prema potrošaču na unutarnjem tržištu i o izmjeni Direktive Vijeća 84/450/EEZ, direktiva 97/7/EZ, 98/27/EZ i 2002/65/EZ Europskog parlamenta i Vijeća, kao i Uredbe (EZ) br. 2006/2004 Europskog parlamenta i Vijeća treba tumačiti na način da se ta direktiva ne primjenjuje na specifične aspekte nepoštene poslovne prakse koji su uređeni pravilima Unije kojima se predmetnim trgovcima ne ostavlja nikakav manevarski prostor, kao što je obveza upotrebe oznake energetske učinkovitosti, koja je predviđena Delegiranom uredbom Komisije (EU) br. 665/2013 od 3. svibnja 2013. o dopuni Direktive 2010/30/EU Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu označivanja energetske učinkovitosti usisavača, i zabrana upotrebe dodatnih oznaka na kojima se ponavljaju ili pojašnjavaju informacije sadržane na prvonavedenoj oznaci.
2. Uredbu br. 665/2013, u vezi s Direktivom 2010/30/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 19. svibnja 2010. o označivanju potrošnje energije i ostalih resursa proizvoda povezanih s energijom uz pomoć oznaka i standardiziranih informacija o proizvodu, treba tumačiti na način da joj se protivi, s jedne strane, izmjena sadržaja ili izgleda oznake energetske učinkovitosti koja je predviđena tom uredbom i, s druge strane, to da se toj oznaci prilože dodatne oznake na kojima se ponavljaju ili pojašnjavaju informacije sadržane na prvonavedenoj oznaci, osobito radi navođenja uvjeta u kojima su provedeni testovi za razvrstavanje usisavača u razred energetske učinkovitosti.